

Козитин В. Д., доктор исторических наук, профессор (Украина, Киев), kotin5133@mail.ru

Республика Сербия на пути интеграции в Европейский Союз в 2010–2014 гг.

Исследуется процесс европейской интеграции Республики Сербия (РС) в Европейский Союз (ЕС) в 2010–2014 гг., проанализированы внутренние и внешние факторы, которые влияли на него. Прослеживаются основные вехи на пути сближения Сербии и Евросоюза: ликвидация визового режима между РС и ЕС, подача сербским правительством официального заявления на вступление в ЕС в декабре 2009 г., вступление в силу Временного торгового соглашения между РС и ЕС о либерализации торговли 1 февраля 2010 г., ратификация Европарламентом Соглашения о стабилизации и ассоциации (ССА) между ЕС и РС 19 января 2011 г., предоставление РС официального статуса кандидата на членство в ЕС в марте 2012 г., подписание соглашения о нормализации отношений РС и Республики Косово 19 апреля 2013 г., вступление в силу ССА 1 сентября 2013 г., начало официальных переговоров о членстве РС в ЕС 14 января 2014 г. Прослеживается эволюция политики ЕС по отношению к Сербии. Кратко охарактеризованы отношения РС с РФ, НАТО, ВТО. Освещена внутривнутриполитическая борьба в Сербии по вопросам выбора внешнеэкономической и внешнеполитической ориентации. Краткораскрыт ход модернизационных реформ в Сербии относительно приближения к стандартам ЕС. Проанализированы основные преграды на пути Сербии к Евросоюзу. Определено значение для реализации евроинтеграционного курса РС "косовского вопроса", сотрудничества с Международным трибуналом по бывшей Югославии (МТБЮ, Гаагский трибунал), урегулирования проблемных вопросов в отношениях с соседними странами. На примере Сербии раскрыта процедура получения членства в ЕС.

Ключевые слова: Республика Сербия (РС), Европейский Союз (ЕС), Российская Федерация (РФ), европейская интеграция.

* * *

УДК 327:323(4)

Міхейченко М. А.

кандидат політичних наук, доцент
кафедри міжнародних відносин, Дніпропетровський
національний університет ім. Олеся Гончара
(Україна, Дніпропетровськ),
moonlight002006@rambler.ru

СПІЛЬНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА: ПОЛІТИЧНА ДИСКУСІЯ У КРАЇНАХ-ЧЛЕНАХ ЄС

Здійснений аналіз засад спільної інформаційної політики країн-членів ЄС та розкрито зміст політичної дискусії з приводу її спрямування. Приділяється увага впливу політичного, соціального, культурного та економічного чинників у формуванні підходів до інформаційної політики. Визначено напрямки політичної дискусії – технологічний детермінізм, економічна цінність інформаційної діяльності, збереження національної ідентичності та культурної самобутності європейської спільноти. Констатується домінування політики неоліберального консенсусу у визначенні стратегічних векторів спільної інформаційної політики.

Метою статті є розкриття змісту політичної дискусії та встановлення засад спільної інформаційної політики країн-членів ЄС. Методами статті є компаративний аналіз, а також метод ретроспективного аналізу, які дозволили встановити основи політичної дискусії.

Ключові слова: інформаційне суспільство, інформаційна політика, політична дискусія, мовлення та телекомунікації, інформаційні технології, принцип субсидіарності.

Політична дискусія щодо змісту спільної інформаційної політики ЄС розглядається як необхідна умова, що призведе до розбудови ефективного інформаційного суспільства. Ця дискусія характеризується різноманіттям підходів, базується на політиці неоліберального консенсусу. Втілені в документах ЄС нормативно-правові засади забезпечення інформаційної політики та дискусії з приводу їх доцільності виступають особливим предметним виміром, який дозволяє визначити проблемні аспекти в розбудові інформаційного суспільства на теренах ЄС.

Проблемою статті є теоретичні концепти, політичні дискусії навколо змісту та проблем імплементації нормативно-правових документів ЄС починаючи з

1970–х років ХХ ст. до сьогодні, що визначають зміст та напрямки розвитку інформаційної політики ЄС.

Ідейні концепти, що визначають поведінку учасників політичного процесу та визначають спрямування інформаційної політики ЄС, потребують аналізу через необхідність визначення найбільш оптимальних технологій досягнення високого ступеню розвитку інформаційного суспільства, а також визначення умов і ситуацій для прогнозування його розвитку. Особливо актуальними ці аспекти є для сучасної України, в якій у період відстоювання суверенітету, корінних економічних реформ, інтегрування до ЄС, стратегічно важливим є вироблення власної інформаційної політики.

В межах аналізу розробок і публікацій, слід констатувати переважання робіт західних дослідників. Зокрема, до блоку теоретичних концептів що вплинули на формування засад інформаційної політики ЄС слід віднести роботи Деніела Бела з його концепцією постіндустріального суспільства, Мануеля Кастельса з потужною теорією щодо інформаційного капіталізму в мережевому суспільстві, погляди Герберта Шіллера про потреби розвиненого капіталізму в інформації та маніпулюванні нею, аргументи Юргена Хабермаса щодо занепаду "істинності" інформації, роботи Ентоні Гідденса, Жана Бодріяра, Зигмунта Баумана, Френка Уебстера [4]. Другий масив робіт, пов'язаний перш за все, із практичним втіленням теоретичних концептів. Такими роботами виступають праці західних управлінців та фахівців державного сектору, так роботи Бангемана, Мура поклали початок нової ери у визначенні магістральних шляхів розвитку інформаційного суспільства в ЄС.

Серед українських вчених проблеми розвитку інформаційної політики ЄС вивчали А. Колодюк, Є. А. Макаренко [1], М. О. Овсіюк, С. І. Петраков [2], А. Рачинський [1]. Попри наявність значної кількості наукових розробок, залишається мало розробленою проблема визначення основних засад політичної дискусії та особливостей реалізації спільної інформаційної політики у країнах ЄС.

Метою статті є розкриття змісту політичної дискусії та встановлення засад та особливостей реалізації спільної інформаційної політики ЄС. З огляду на різноманіття підходів та багатоаспектність цієї проблеми, завданням статті є визначення складових та напрямів інформаційної політики ЄС та висвітлення ходу політичної дискусії навколо проблем її імплементації, починаючи з 1970–х років ХХ ст. до сьогодні.

Аналітики глобальних проблем суспільного розвитку все більше говорять про інформацію як головну ознаку розвитку сучасного світу. Так, вони зазначають, що ми входимо в інформаційну еру, в якій домінують нові "засоби інформації", якій притаманне "електронне суспільство" і підходимо до "віртуальної економіки", де рухомою силою стала інформація, живемо вже за умов "глобальної інформаційної економіки" [4, с. 7]. Багато експертів висувають твердження, що деякі країни вже уособлюють в собі "інформаційне суспільство". Беручи до уваги численні концепти європейських дослідників, констатуємо, що ідея інформаційного суспільства, за словами Ф.

Уебстера, “прийшлася до душі” європейським політикам та тим, хто цю політику визначає. Таким чином, саме Європейський Союз прагне увійти у “глобальне інформаційне суспільство” за прикладом Японії, що сприйняла цю концепцію ще на початку 1970–х років ХХ ст. Предметом політичної дискусії, що точилася з 1970–х років ХХ ст. до сьогодення в країнах ЄС, стала суперечка щодо змін, що несуть в собі практичне втілення цих концептів. Національні уряди країн ЄС, з огляду на специфіку свого політичного, економічного, соціального, культурного розвитку, намагалися “пристосувати” нормативну базу спільної інформаційної політики до своїх реалій. Проте, не дивлячись на постійну боротьбу та наявність почасти суперечливих точок зору всі дослідники цієї проблематики погоджувалися у тому, що інформація – є дійсно особливим явищем і невід’ємною складовою суспільного життя. Тому вироблення спільної інформаційної політики є нагальною потребою [4].

Так, важливим фактором у формуванні європейського інформаційного суспільства виступає злагоджена політика країн–членів ЄС щодо мовлення та телекомунікацій. Обидва ці сектори в століття новітніх технологій і дерегулювання певних сфер суспільного життя продовжують зазнавати значних змін, і, як наслідок, їх стратегії і цілі з середини вісімдесятих років ХХ століття поступово наближалися до певного загальноєвропейського стандарту. Ця тенденція до вироблення єдиних орієнтирів та стандартів була посилена виданням так званої “Білої книги” у 1985 році та затвердженням Єдиного Європейського Акту (SEA) [12]. Обидва ці документи відображають рішення, що спричинені кризою 1970–х років, яка власне і призвела до інтеграції всіх держав–членів ЄС в один спільний ринок, на якому люди, товари та послуги можуть вільно переміщатися. З цього моменту, створення необхідних умов для єдиного ринку стало домінуючою темою європейської інформаційної політики. Механізми створення спільного ринку радіомовлення та телекомунікацій були викладені у “Білій книзі”. Політична дискусія цього періоду тяжіє до технологічних концептів. В центрі цих концепцій – нові технології, що мали призвести до соціальної перебудови. Так, у Великобританії поважна наукова школа застосувала у своїх дослідженнях неошумпетеріанський підхід. Сутність цього підходу на думку Фрімена, в тому, що інформація та комунікативні технології знаменують початок становлення нової епохи, що на ранніх фазах спричинить дискомфорт, проте надалі стане економічно дуже вигідною [4, с. 15].

Подальші кроки із створення сприятливих правових механізмів для функціонування вільного ринку радіомовлення та комунікацій були втілені у публікації знакової “Зеленої книги із телебачення без кордонів” (1984) та “Зеленої книги із телекомунікацій” в 1987 році [12]. В цих документах наголошувалося, що ринок радіомовлення і телекомунікацій, маючи відповідно свої “продукти”, має розвиватися в межах ЄС, і ці “продукти” мають без перешкод поширюватись, незважаючи на національні кордони. Політика ЄС, з тих пір, спрямована на усунення бар’єрів, що перешкоджають конкуренції і створенню спільного ринку радіомовлення та телекомунікацій. Надалі ці цілі

знайшли відображення у концепті Європейського інформаційного суспільства. Даний етап у розвитку політичної дискусії можна назвати ерою “погодження” та “єдності думок” серед країн–членів ЄС. Саме тоді питання щодо створення умов до конструювання Європейського інформаційного суспільства було внесене і до політичного порядку денного ЄС, наприклад, у доповіді Мартіна Бангемана і особливо на Лісабонському саміті (березень 2000 року). Примітно, що з кінця 90–х років всі проекти були об’єднані спільною назвою – Електронна Європа (Е–Європа). Серед тенденцій розвитку політики радіомовлення та телекомунікацій, що є загальноєвропейськими, західні дослідники Каролін Пауелс та Жан–Клод Баргельман виділяють технологічну та економічну конвергенцію [12]. На європейському рівні ці тенденції знайшли своє подальше втілення у “Зеленій книзі із проблеми конвергенції телекомунікаційних та інформаційних технологій, медіа” опублікованій в 1997 році, і у 2003 році були визначені нормативні рамки для електронних комунікаційних мереж та послуг. Такі кроки ЄС, свідчать про єдиний підхід, що полягає в тому, що всі комунікації слід розглядати в рамках тієї ж концепції державного регулювання.

Отже, слід констатувати значну активність на політичному рівні щодо досягнення ясності в регулюванні сектору зв’язку. Тим не менш, існує чимале коло проблемних питань щодо розбудови інформаційного суспільства на теренах ЄС.

У цьому контексті, ми розглянемо політичні та економічні тенденції в європейському радіомовленні і телекомунікаціях, як головні та визначальні фактори у розбудові ефективного інформаційного суспільства. Серед важливих факторів слід назвати також проблему віднайдіння рівноваги між різнорідними державами–членами з одного боку, і європейськими інститутами з другого, особливо за умов розширення ЄС, що сталося з 2004 року. Постійна боротьба повноважень і компетенції у межах СОТ, наслідки політичної та економічної глобалізації, яким протистоять держави–члени спричиняють їх перехід до перегляду їх повноважень у відповідності до принципу субсидіарності [12].

За короткий проміжок часу, з огляду на внутрішню динаміку явищ та емпіричні реалії ЄС, обидва сектори як мовлення, так і телекомунікацій значно змінилися. Ці зміни пов’язані перш за все, із технологічними інноваціями, способами надання зв’язку, трансформацією макроекономічного клімату, споживчої культури, поширенням постмодерністської ідеології індивідуалізму, зміною національних держав як політико–географічних об’єктів, що традиційно впливали на зміну телекомунікаційного сектору. Патерналізм і державний інтервенціонізм поступилися політиці, що заснована на споживчому суверенітеті та лібералізації. Щодо телекомунікацій та радіомовлення як економічних суб’єктів, вище окреслені зміни призвели до управлінської професіоналізації, нівелювання впливу державного сектору, що на протязі двадцяти років, чинив потужний опір [12].

На думку дослідників, телекомунікації та телерадіомовлення стають все більш і більш взаємопов’язані. Це означає, що в цілому конкуренція,

або антимонопольна політика стає все більш важливими факторами, ніж традиційний по конкретним секторам інструмент регулювання – законодавство.

Загальноєвропейський дискурс щодо вироблення єдиної уніфікованої політики характеризується численними проблемними аспектами у питаннях поширення повноважень органів ЄС. За для проведення чисельних роз'яснень у політиці постійно удосконалюються її інструменти.

Не дивлячись на наміри створення спільного ринку мовлення та телекомунікацій, що знайшли відображення у “Білій книзі” у 1985 році, через неузгодженість дій економічний потенціал не був повністю реалізований. Проте, у той самий час, коли Європа шукала шляхів до порозуміння та консенсусу в питанні просування ідеології спільного єдиного інформаційного поля, що функціонує за уніфікованими правилами, яких мають дотримуватись гравці національного сектору мовлення та телекомунікаційних послуг, Японія та США досягли в цьому питанні суттєвого прогресу і вийшли на передові позиції у світі. Таке відставання країн ЄС від США та Японії актуалізувало проблему необхідності звернення до узгодженості дій у інформаційній сфері та розбудови єдиної політики у цій сфері.

Так, зокрема Лісабонський саміт у 2000 році заклав основи реалізації європейського суспільства знань – нової парадигми, а також став рушійною силою політики ЄС для обох секторів. Концепт “Електронна Європа” позначив перехід Європейського товариства від технологічно орієнтованого до суспільства інформаційного, що містить в собі безмежні можливості, які можуть відкрити шлях до нового життя [12].

Іншою проблемою у питанні вироблення політики ЄС щодо створення сприятливих умов для спільного ринку телекомунікацій та телерадіомовлення стала проблема національних законодавств держав-членів ЄС, що мали відповідно свої власні регулятивні механізми. Розуміння значущості цієї проблеми у питанні розбудови ефективного інформаційного суспільства призвело до появи низки директив, що сприяли лібералізації та стандартизації інформаційної сфери. Після гармонізації законодавства ЄС, що призвело до створення Спільного ринку в 1993 році, відбулося кілька важливих змін в політиці.

Беручи до уваги проблему культурного різноманіття регіонів ЄС, їх нерівномірного економічного, політичного, соціального розвитку був укладений Маастрихтський договір. В якому власне були враховані раніше допущені прорахунки щодо усунення перешкод у розбудові інформаційного суспільства у ЄС. Так, питання національної інформаційної політики мало вирішуватись, перш за все, виходячи із місцевої специфіки, враховуючи власних учасників інформаційного ринку та стартові позиції. Таким чином, ЄС ініціював курс на підтримку різноманітності регіонів, подолання неоднорідності їх розвитку, підтримки плюралізму. Маастрихтський договір законодавчо закріпив принцип субсидіарності у інформаційній політиці. Це рішення можна вважати єдиним вірним рішенням, що змусило держави ЄС дотримуватись подальшого курсу підтримки

європейської інтеграції та лібералізації інформаційного сектору.

Розбудова європейського суспільства знання вимагає вироблення єдиного конвергентного підходу. В даному контексті можна виділити проблемні аспекти:

- відсутність єдиної спрямованості політики в сфері телекомунікацій та радіомовлення, що має базуватись на принципах неупередженості, конкуренції учасників ринку;

- проблема “відкритості” ринку, скасування монополій та наявності стабілізаційних механізмів;

- наявності державної підтримки на рівні національному та ініціатив, прийнятих загальноєвропейськими структурами прийняття рішень та ін.

Проте, з огляду на перелік наявних проблем, принцип субсидіарності не є універсальним засобом що допоможе здолати усі проблемні питання.

Висновки. Характеризуючи зміст політичної дискусії навколо спільної інформаційної політики ЄС у період з 1970-х рр. до сьогодення слід визнати наступне:

1. Політична дискусія характеризується різноманіттям підходів щодо змісту та напрямів інформаційної політики ЄС.

2. Теоретичними концептами, що покладені в основу політичних дискусій виступають роботи Деніела Бела з його концепцією постіндустріального суспільства, Мануеля Кастельса з потужною теорією щодо інформаційного капіталізму в мережевому суспільстві, погляди Герберта Шіллера про потреби розвиненого капіталізму в інформації та маніпулюванні нею, аргументи Юргена Хабермаса щодо занепаду “істинності” інформації, роботи Ентоні Гідденса, Жана Бодріара, Зигмунта Баумана, Френка Уебстера. Практичним втіленням теоретичних концептів виступають праці західних управлінців та фахівців державного сектору, так роботи Бангемана, Мура поклали початок нової ери у визначенні магістральних шляхів розвитку інформаційного суспільства в ЄС.

3. В розвитку політичної дискусії можна виділити наступні етапи: етап домінування технологічного детермінізму (1970–1980-ті рр. – в цей час позиції політичних лідерів країн ЄС є “погоджувальними” за більшістю показників інформаційної політики, магістральне твердження – нові інформаційні технології є визначальними у суспільному розвитку), етап “звернення від технологій до людини” (1990-ті рр. – до сьогодення – характеризується врахуванням принципів економічної цінності інформаційної діяльності, збереження національної ідентичності та культурної самобутності європейської спільноти. В цей час політична дискусія базується на принципі домінування політики неоліберального консенсусу у визначенні стратегічних векторів спільної інформаційної політики. Основна ідея – зміна традиційних підходів і оцінок європейського співробітництва та конкуренції: від географічних орієнтирів, із врахуванням природних ресурсів, кліматичних умов, політико-економічних чинників, до політики, яка визначає місце кожної держави в світовій ієрархії залежно від впровадження нових наукових досягнень та високих технологій в усі сфери життєдіяльності суспільства. Позиція ЄС

спрямована на досягнення економічної й соціальної інтеграції, реорганізацію бізнесу, переосмислення взаємовідносин державного й приватного секторів, нові форми організації праці та інші інституційні перетворення).

4. До змісту політичної дискусії відносимо проблеми розбудови Європейської моделі інформаційного суспільства, що відрізняється стратегією європейської інтеграції, поняттям “об’єднаної Європи”, пошуками рівноваги між контролем держави і стихією ринку, динамічним поєднанням державних інтересів і прагнень приватного та корпоративного бізнесу. Характерними рисами європейської моделі виступають варіативність і політична спрямованість програм побудови інформаційного суспільства для різних країн, обумовлених новою європейською геополітикою, становленням інформаційної економіки, різними можливостями постіндустріального розвитку.

5. Напрямки і стратегії інформаційної політики ЄС втілені в програмах і проєктах організації стратегічних наукових дослідженнях. Реалізація програм і проєктів ЄС, спрямованих на становлення інформаційного суспільства в Європі, здійснюється за підтримки ЄС та європейських країн на найвищому рівні.

6. Політичні зміни в країнах Центральної і Східної Європи обумовили глибокі зміни в інформаційному середовищі, демократизацію засобів масової комунікації, розвиток плюралізму вираження поглядів, відмову від монопольного державного регулювання і контролю інформаційної діяльності. Посилення політичної активності засобів комунікації вплинуло на регіональну інформаційну політику.

7. Інформаційні стратегії країн Центральної і Східної Європи спрямовані на уникнення бар’єрів і нерівності між країнами та спільнотами, ліквідацію диспропорцій у регіональних інформаційних потоках, консолідацію інформаційних ресурсів, збереження національної самобутності та ідентичності. Інформаційний чинник виступає важливим компонентом національних доктрин, виміром стратегії європейської інтеграції та становлення інформаційного суспільства.

Список використаних джерел

1. Макаренко Є. А. Міжнародні інформаційні відносини [Текст] / Є. А. Макаренко. – К.: Наша культура і наука, 2002. – 452 с.
2. Петраков С. І. Концептуальні підходи до державного регулювання інформаційної сфери / С. І. Петраков // Теор. і практика держ. упр. – Вип.1 (32) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2011-1/doc/1/21.pdf>.
3. Скалацький В. М. Концептуальні побудови та практичні моделі інформаційного суспільства [Текст] / В. М. Скалацький // Гуманітарний часопис. – 2012. – №4. – С.62–69.
4. Уэбстер Ф. Теории информационного общества [Текст] / Ф. Уэбстер; Пер. с англ. М. В. Арапова, Н. В. Мальхиной; под. ред. Е. Л. Вартановой. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 400 с.
5. Bangemann M. Recommendations to the European Council: Europe and the Global Information Society [Electronic resource]. – Access regime: <http://www.ispo.cec.be/infosoc/backg/bangemann.html>
6. High-Level Expert Group Building the European Information Society For Us All, Final Report of the High-Level Expert Group [Electronic resource]. – Access regime: <http://www.ispo.cec.be/hleg/building.html>
7. European Commission. Green Paper on the Convergence of the Telecommunications, Media and Information Technology Sectors, and the Implications for Regulation: Towards and Information Society Approach [Electronic resource]. – Access regime: <http://www.ispo.cec.be/convergencegp/greenp.html>

8. European Commission. Protocol on the System of Public Broadcasting in the Member States [Electronic resource]. – Access regime: http://europa.eu.int/comm/dg10/avpolicy/key_doc/amsprot_en.html

9. European Commission. Role of the European Commission [Electronic resource]. – Access regime: http://europa.eu.int/comm/role_en.htm

10. European Commission. The Convergence of the Telecommunications, Media and Information Technology Sectors, and the Implications for Regulation – Results of the Public Consultation on the Green Paper [Electronic resource]. – Access regime: [http://www.ispo.cec.be/convergencegp/com\(99\)108/com\(99\)108enfinal.html](http://www.ispo.cec.be/convergencegp/com(99)108/com(99)108enfinal.html)

11. Moore N. Confucius or Capitalism? Policies for an Information Society [Text] / Moore N. – London: Routledge. Cyberspace Divide, 1998.

12. Pauwels C., Burgelman J. Policy challenges to the creation of a European Information Society: A critical analysis [Electronic resource]. – Access regime: <http://intellectbooks.co.uk/.../Chapter%203.pdf>

References

1. Makarenko Y. A. Mizhnarodni informacijni vidnosyny [Tekst] / Y. A. Makarenko. – K.: Nasha kultura i nauka, 2002. – 452 s.
2. Petrakov S. I. Konceptualni pidkody do derzhavnogo reguljuvannya informacijnoyi sfery / S. I. Petrakov // Teor. i praktyka derzh. upr. – Vyp.1 (32) [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2011-1/doc/1/21.pdf>.
3. Skalaczkyj V. M. Konceptualni pobudovy ta praktychni modeli informacijnogo suspilstva [Tekst] / V. M. Skalaczkyj // Gumanitarnyj chasopys. – 2012. – №4. – S.62–69.
4. Uebster F. Teoryy ynformacyonnoho obshestva [Tekst] / F. Uebster; Per. s anhl. M. V. Arapova, N. V. Malyhynoj; pod. red. E. L. Vartanovoj. – M.: Aspekt Press, 2004. – 400 s.
5. Bangemann M. Recommendations to the European Council: Europe and the Global Information Society [Electronic resource]. – Access regime: <http://www.ispo.cec.be/infosoc/backg/bangemann.html>
6. High-Level Expert Group Building the European Information Society For Us All, Final Report of the High-Level Expert Group [Electronic resource]. – Access regime: <http://www.ispo.cec.be/hleg/building.html>
7. European Commission. Green Paper on the Convergence of the Telecommunications, Media and Information Technology Sectors, and the Implications for Regulation: Towards and Information Society Approach [Electronic resource]. – Access regime: <http://www.ispo.cec.be/convergencegp/greenp.html>
8. European Commission. Protocol on the System of Public Broadcasting in the Member States [Electronic resource]. – Access regime: http://europa.eu.int/comm/dg10/avpolicy/key_doc/amsprot_en.html
9. European Commission. Role of the European Commission [Electronic resource]. – Access regime: http://europa.eu.int/comm/role_en.htm
10. European Commission. The Convergence of the Telecommunications, Media and Information Technology Sectors, and the Implications for Regulation – Results of the Public Consultation on the Green Paper [Electronic resource]. – Access regime: [http://www.ispo.cec.be/convergencegp/com\(99\)108/com\(99\)108enfinal.html](http://www.ispo.cec.be/convergencegp/com(99)108/com(99)108enfinal.html)
11. Moore N. Confucius or Capitalism? Policies for an Information Society [Text] / Moore N. – London: Routledge. Cyberspace Divide, 1998.
12. Pauwels C., Burgelman J. Policy challenges to the creation of a European Information Society: A critical analysis [Electronic resource]. – Access regime: <http://intellectbooks.co.uk/.../Chapter%203.pdf>

Mikheichenko M. A., candidate political science, associate professor, International relations department Oles Honchar Dnipropetrovsk National University (Ukraine, Dnipropetrovsk), moonlight002006@rambler.ru

Common information policy political debate in EU – countries

The article presents analysis of the principles of common information policy of EU countries and reveals the content of the political debate over its direction. Attention is paid to the influence of political, social, cultural and economic factors on information policy. Were defined directions of political debate – technological determinism, economic value of information activities, preservation of national identity and cultural identity of the European community. It is based on dominance of neoliberal consensus in defining strategic vectors of European information policy.

The goal of the article is to reveal the content of political debate and the establishment of the principles of common information policy of EU – countries. Methods of this research are: comparative analysis, retrospective analysis.

Keywords: information society, information policy, political discussion, broadcasting and telecommunications, information technology, principle of subsidiarity.

Михейченко М. А., кандидат политических наук, доцент кафедры международных отношений, Днепропетровский национальный университет им. Олеся Гончара (Украина, Днепропетровск), moonlight002006@rambler.ru

Общая информационная политика: политическая дискуссия в странах-членах ЕС

Осуществлен анализ принципов общей информационной политики стран ЕС и раскрыто содержание политической дискуссии по поводу ее направления. Уделяется внимание влиянию политического, социального, культурного и экономического факторов в формировании подходов к информационной политике. Определены направления политической дискуссии – технологический детерминизм, экономическая ценность информационной деятельности, сохранение национальной идентичности. Констатируется доминирование политики неоллиберального консенсуса в определении векторов информационной политики.

Цель статьи – раскрыть содержание политической дискуссии и принципы общей информационной политики стран ЕС. Методы статьи – компаративный анализ, а также метод ретроспективного анализа.

Ключевые слова: информационное общество, информационная политика, политическая дискуссия, вещание и телекоммуникации, информационные технологии, принцип subsidiarity.

* * *

УДК 94(100)

Нащочин О. М.

аспірантка кафедри всесвітньої історії, Інститут історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника (Україна, Івано-Франківськ), oks-n78@mail.ru

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ КОНЦЕПЦІЇ V РЕСПУБЛІКИ ПЕРІОДУ ПРЕЗИДЕНТСТВА Ф. МІТТЕРАНА ЩОДО КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ (1989–1995)

Аналізуються євроінтеграційні концепції періоду президентства Ф. Міттерана щодо країн ЦСЄ та їх значення для Польщі.

Ключові слова: концепція “Європи двох кіл”, ідея конфедерації Ф. Міттерана, “Стабілізаційний Пакт” та концепція “Європи трьох кіл” прем’єра Е. Баладюрра, євроінтеграція.

Дослідження польського шляху “повернення до західної цивілізації”, після геополітичних змін на карті Центрально-Східної Європи (ЦСЄ) у 1989/91 рр., залишається дуже актуальним. В “Основах польської безпекової політики”, затверджених у 1992 р., було вказано, що найкоротшим шляхом виходу із “сірої безпекової зони” є членство в НАТО, ЄЕС, ЗЕС [1, с. 6]. Неабияку роль для країни мала співпраця із Францією та Німеччиною – рушіями інтеграційних процесів [2, с. 293]. Цьому питанню присвячені публікації дослідників С. Пазимеша, А. Шептицького, О. Лозовицького, Н. Байди, С. Гофмана, Д. Верне, К. Лялюм’єр. Метою нашої статті є висвітлення суті й значення євроінтеграційних концепцій часу президентства Ф. Міттерана для країн Центральної Європи (ЦЄ), дослідження мотивів французької сторони, а також з’ясування ролі концепцій на польській дорозі до західних структур.

Власне, ще “батько європейської інтеграції” – французький дипломат, міністр закордонних справ Р. Шуман у 1950 р. зазначав: “Франція уже 20 років намагається поетапно об’єднати Європу, бо головна мета країни – творити мир” [3, с. 101], а інтеграційний процес повинен забезпечувати умови переходу на

вищий ступінь розвитку [4, р. 38]. Президент Франції Ш. де Голль вважав, що повернення величі країни є місією уряду [5, с. 41], де одним із пріоритетів був євроінтеграційний процес. Саме генерал є архітектором сучасної континентальної закордонної політики країни, яка полягає в чіткому розумінні національного інтересу; об’єднання народу через вдалу зовнішню політику. “Міф величі” – ядро до розуміння філософії, світогляду французів [6, с. 175]. Генерал висловлювався за розбудову європейської конфедерації чи “Європи двох кіл”: а) “Малої Європи” – Європи Карла Великого, що опирається на франко-німецький тандем; б) “Великої Європи” від Атлантики до Уралу. Політик наголошував, що “Мала Європа”, ядром якої є п’ять держав, незалежних від Росії і Америки, – це “Мала Франція”, а “Велика Європа” є “Велика Франція” [7, с. 122]. Дослідник О. Лозовицький вказує, що “голлізм” у закордонній політиці – протяжний в часі, означає перевагу національних інтересів над політичними, ідеологічними і економічними при постійних зусиллях створити могутню державу [8, с. 9].

Прихід до влади у Франції соціаліста Ф. Міттерана (1981–1995) означав турботу про “французьку цивілізацію” та євроцентризм [9, с. 179]. “Східний напрям” в закордонній політиці Парижу стосовно країн колишнього соцтабору був другорядним. Президент щодо ЦЄ керувався політикою “малих кроків” та максимального відтягування в часі їх членства в Європейській Економічній Спільноті (ЄЕС) [10, с. 38]. На прес-конференції 1990 р. Ф. Міттеран наголошував, що “в Спільноті діють певні правила. Спільнота сама має внутрішні проблеми, тому дискусія про долучення до неї країн, котрі не готові до цього, не можлива” [11].

Протягом другого періоду президентства Ф. Міттерана було представлено два євроінтеграційні проекти: **проект утворення європейської конфедерації та план прем’єра Е. Баладюрра**. Ідея створення загальноєвропейської конфедерації була розроблена самим президентом, представлена 31 грудня 1989 р., пропагувалась французькими дипломатами до червня 1991 р. Конфедераційна концепція обстоює помірковану інтеграцію при посиленій ролі національної держави в ній; мала функціонувати як вільна, еластична політично-правова організація [12, с. 200]. Панєвропейський проект не був документально оформленим, а передбачав політику “відкритих дверей”.

Президент Ф. Міттеран, будуючи свою концепцію, закликав будувати нову Європу із врахуванням географічних, історичних, економіко-культурних чинників: “Європа, поділена вчора двома імперіями, повернеться до своєї історії і географії, де вирішальними стануть питання майбутнього ЄЕС та НАТО, безпеки Заходу і Сходу” [13, с. 690]. Франція у ставленні до Польщі виходила із принципу протекціонізму: президент наполягав на підтримці свого плану, бо інакше країни увійдуть до ЄЕС через 50 років [14, с. 230].

Будова конфедерації, при непорушності кордонів, мала відбуватись в два етапи: 1) єднання західних держав, зміцнення структур ЄЕС, відповідно до рішення Ради Європи в Страсбурзі; 2) створення самої конфедерації через рішення гельсінської конференції та